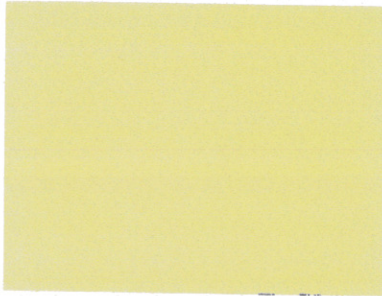

DSRiN-II.0512.1.2024

Warszawa, 04 października 2024 r.

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na petycję z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie penalizacji czynu polegającego na izolowaniu dziecka od drugiego rodzica w sytuacji rozstania rodziców, uprzejmie informuję.

Odnosząc się do postulatu penalizacji naruszania praw do kontaktów z dzieckiem i wykonywania nad nim „opieki”, należy na wstępie zauważyć, że prawo karne stanowi o sankcji za naruszenie prawa, nie służy natomiast kształtowaniu prawidłowych relacji rodzinnych.

Prawnokarna reakcja państwa na zachowania społecznie szkodliwe stanowi zawsze środek *ultima ratio*, co oznacza, że prawo karne z właściwym sobie katalogiem sankcji wkracza dopiero wówczas, gdy mamy do czynienia z poważnymi zamachami na dobra społeczne lub jednostki, gdy instrumenty społeczno – ekonomiczne lub prawne przewidziane w normach innych gałęzi prawa okazują się nieskuteczne.

Regulacje w zakresie „egzekucji” kontaktów zawierają przepisy art. 598¹⁵ – art. 598²¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* – dalej „k.p.c.” Zgodnie z ich treścią w przypadku niewykonania albo niewłaściwego wykonania przez osobę, pod której pieczę dziecko pozostaje, obowiązków wynikających z orzeczenia lub ugody zawartej przed sądem albo przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd zagrozi tej osobie nakazaniem zapłaty na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku. Jeżeli osoba, której sąd zagroził nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, nadal nie

wypełnia swego obowiązku, sąd nakazuje jej zapłatę należnej sumy pieniężnej, ustalając jej wysokość stosownie do liczby naruszeń.

Obowiązująca konstrukcja prawna, przewidziana w przepisach art. 598¹⁵ – art. 598²¹ k.p.c. uwzględnia więc sprzeczne z orzeczeniem albo ugodą zachowania obu stron. Wskłanie rodziców dziecka w kolejne postępowanie (karne) nie sposób uznać za zgodne z jego dobrem. W sposób oczywisty właściwym relacjom dziecka z rodzicami nie sprzyja kara izolacyjna zastosowana wobec jednego z nich.

Wydaje się, że skuteczne wykonywanie orzeczeń wydanych w przedmiocie kontaktów z dzieckiem powinny zapewniać przede wszystkim regulacje przyjęte na gruncie prawa cywilnego.

Omawiana problematyka wymaga uwzględnienia, wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji, zasady proporcjonalności, która zobowiązuje prawodawcę do zachowania proporcji między efektami wprowadzanej regulacji, a ciężarami czy niedogodnościami wynikającymi z niej dla obywateli. Oceniając pod tym kątem ewentualną ingerencję prawnokarną w sferę życia rodzinnego należy uwzględnić fakt, że podłożem zdarzeń jakie miałyby być penalizowane jest konflikt między rodzicami. Stąd najbardziej pożądane byłoby podjęcie działań, które doprowadziłyby do pogodzenia konkurencyjnych interesów stron, uwzględniając przy tym nadrzędne dobro dziecka. Ponadto należy wziąć pod uwagę fakt, że istotnym czynnikiem w sprawach wykonywania kontaktów jest czas, gdyż zawsze istnieje niebezpieczeństwo, że jakiegokolwiek opóźnienia mogłyby doprowadzić do *de facto* pozasądowego rozstrzygnięcia sprawy i w ten sposób ukształtować relacje rodzinne. To sprawia, że instrumenty prawnokarne mogą mieć ograniczoną przydatność.

Ministerstwo Sprawiedliwości, w związku z przyjęciem przez Radę Ministrów w dniu 17 maja 2007 r. Programu Działań Rządu w sprawie wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wobec Rzeczypospolitej Polskiej, realizuje obowiązek nałożony w punkcie 13.1.3 Programu, który przewiduje monitorowanie skali problemu dotyczącego nieskuteczności egzekucji postanowień sądowych dotyczących kontaktów z dzieckiem, bądź nakazujących wydanie dziecka.

Ustalenia dokonane w toku prowadzonego monitoringu wykazują, iż główna przyczyna nieskuteczności w wykonaniu orzeczeń sądów w zakresie realizacji kontaktów z dzieckiem, leży po stronie skonfliktowanych rodziców. Do podobnych wniosków doszli również przedstawiciele Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Autorzy raportu z 2015 r.

wydanego w oparciu o przeprowadzone badania stawiają tezę, że główną przyczyną trudności poszczególnych postępowań dotyczących wykonywania kontaktów z dziećmi, jest bardzo wysoki poziom konfliktu pomiędzy osobą uprawnioną do kontaktów, nie mieszkającą z dzieckiem, a osobą zobowiązaną do ich umożliwienia, sprawującą bezpośrednią pieczę nad dzieckiem.

Tożsame wnioski, w obszarze wskazania przyczyn alienacji dziecka od rodzica, zawiera uzasadnienie orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego uregulowanego w przepisie art. 8 *Europejskiej Konwencji Praw Człowieka* (sprawa *Wdowiak przeciwko Polsce* - wyrok z 7 lutego 2017 r., skarga nr 28768/12).

Trybunał wskazał, że w postępowaniu o ustalenie kontaktów Sądy podejmowały liczne próby mediacji pomiędzy rodzicami dziecka, dostosowywały kształt kontaktów do zmieniających się okoliczności, a także nakładały odpowiednie sankcje pieniężne na matkę dziecka w sytuacjach, w których nie chciała ona respektować ustaleń wypracowanych ze skarżącym przed sądem. Trybunał przypomniał, że pozytywne obowiązki władz krajowych w analogicznych sytuacjach mają charakter obowiązku staranności, a nie obowiązku osiągnięcia konkretnego rezultatu. Pogarszające się relacje skarżącego z dzieckiem wynikały z okoliczności, które znajdowały się poza kontrolą sądu. W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku stwierdzono, że wrogi stosunek matki dziecka, a potem samego dziecka względem skarżącego miał jednoznacznie negatywne przełożenie na relacje skarżącego z jego synem, zatem w tych okolicznościach, zważywszy na delikatny charakter sporu i nadrzędność dobra dziecka i interesów dziecka we wszystkich sprawach rodzinnych, władze krajowe miały ograniczone możliwości wpływu na sytuację skarżącego. Podsumowując Trybunał uznał, że sądy polskie podjęły wszystkie możliwe i rozsądne kroki właściwe dla wyegzekwowania kontaktów skarżącego z jego synem.

Zauważyć należy, że w roku 2022 do wydziałów rodzinnych sądów rejonowych wpłynęło 688.531 spraw, z czego zaledwie 13.700 spraw o ustalenie kontaktów i 4.577 spraw o zmianę kontaktów (łącznie to liczba 18.277 sprawy). Z tej łącznej liczby uwzględniono przez sąd jedynie 3.868 wniosków. W tym samym okresie wpłynęło 3.803 wnioski o wykonanie kontaktów (dane z formularzy statystycznych MS-S 16/18). W całości lub w części sąd uwzględnił wnioski tylko w 274 sprawach. Liczba orzeczeń o zagrożeniu zapłatą w stosunku do osoby, pod której pieczę dziecko przebywało wyniosła łącznie 495

(87 wobec ojców i 392 wobec matek). Liczba orzeczeń o zagrożenie zapłatą w stosunku do osób uprawnionych do kontaktu wyniosła łącznie 129 (72 wobec ojców i 51 wobec matek). Nałożenie kary nastąpiło w 164 orzeczeniach (wobec 33 ojców i 130 matek). Pod uwagę wziąć jednocześnie należy, że wskazane powyżej liczby mogą odnosić się do wielokrotnych wniosków składanych przez te same osoby, tj. część wniosków i orzeczeń dotyczy tych samych uczestników, co może zawyża statystkę.

Z powyższych danych statystycznych wynika, że większość spraw dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem rozwiązywana jest skutecznie w oparciu o istniejące już regulacje.

Uprzejmie informuję, że obecnie nie prowadzone są prace nad penalizacją utrudniania kontaktów z dzieckiem. Prowadzone są jednak prace analityczno-koncepcyjne nad zmianą sposobu „egzekucji” kontaktów w oparciu o regulacje k.p.c.

Odnosnie poruszonego zagadnienia konieczności wsparcia osób dotkniętych przemocą, uprzejmie informuję, że instrumenty prawne pozwalające chronić osoby dotknięte przemocą domową przed działaniami osób stosujących taką przemoc wprowadzono ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy domowej* (t.j. Dz. 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.). Zgodnie z jej art. 11a. ust. 1. oraz art. 11aa ust. 1 osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby sąd stosując przepisy ustawy *Kodeks postępowania cywilnego* orzekł wobec osoby stosującej przemoc domową szereg środków, które mają na celu zabezpieczenie pokrzywdzonego.

Na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. *o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 956) do kodeksu postępowania cywilnego wprowadzono nowy rozdział, zawierający przepisy dotyczące spraw związanych ze stosowaniem przemocy domowej (artykuły 560²-560¹²). Na ich podstawie, sąd cywilny na wniosek osoby dotkniętej przemocą domową ma możliwość wydania nakazu opuszczenia przez osobę stosującą przemoc domową wspólnie zajmowanego z pokrzywdzonym mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do takiego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Powyższy nakaz i zakaz są wydawane przez sąd, jeżeli sprawca swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy domowej, czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie z nim. Powyższy nakaz i zakaz mogą być również wydawane przez funkcjonariuszy Policji podczas interwencji lub w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej. Obowiązują one przez okres czternastu dni. Okres ich obowiązywania może

jednak zostać przedłużony na wniosek osoby doznającej przemocy domowej, poprzez udzielenie w tym zakresie zabezpieczenia przez sąd.

W celu przyspieszenia postępowania sądowego w sprawach dotyczących stosowania przemocy domowej wprowadzono także możliwość dokonywania doręczeń pism procesowych za pośrednictwem Policji, złożenia wniosku do sądu na urzędowym formularzu, miesięczny termin na rozpoznanie wniosku przez sąd, natychmiastową wykonalność wydanego w sprawie postanowienia. Ułatwieniem dla osoby dotkniętej przemocą domową jest także zwolnienie jej od kosztów sądowych.

Powyzsza ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. wprowadziła również zobowiązanie sądu opiekuńczego do wszczęcia postępowania z urzędu i wydania orzeczenia bezzwłocznie w przedmiocie zabezpieczenia w zakresie uregulowania sposobu opieki nad dzieckiem, po otrzymaniu od Policji zawiadomienia o wydaniu nakazu lub zakazu wobec osoby stosującej przemoc domową zamieszkującej razem z dziećmi. Sąd opiekuńczy w ramach tego postępowania decyduje między innymi o prawie do kontaktów osoby stosującej przemoc domową z małoletnim, dotkniętym tą przemocą. Regulacja ta ma na celu ochronę dobra i bezpieczeństwa dzieci.

W celu zapewnienia respektowania orzeczenia sądu i decyzji Policji poddano penalizacji zachowania polegające na niezastosowaniu się do orzeczenia sądu lub nałożonego przez Policję nakazu lub zakazu, które stanowią wykroczenie zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

W celu dalszego wzmocnienia ochrony osób doznających przemocy domowej uchwalono ustawę z dnia 13 stycznia 2023 r. *o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r. poz. 289). Na jej podstawie rozszerzono zakres ochrony osób dotkniętych przemocą domową poprzez dodanie nowych instrumentów ochrony. Wprowadzono nowe rodzaje zakazów: zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby doznającej takiej przemocy na określonej w metrach odległość, zakaz kontaktowania się osoby stosującej przemoc domową z osobą doznającą przemocy domowej, zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc domową na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej lub jej miejsca pracy. Wszystkie powyższe zakazy mogą zostać wydane także bezzwłocznie przez Policję w czasie przeprowadzanej interwencji, w sytuacji gdy osoba stosująca przemoc domową stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia innych członków rodziny. Powyższe zakazy wydawane

przez policję obowiązują przez okres 14 dni. W tym czasie osoba pokrzywdzona może skorzystać z odpowiedniej pomocy (psychologicznej, prawnej) i wystąpić do sądu z żądaniem wydania przez sąd wobec osoby stosującej przemoc domową bezterminowego zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania, zakazu wstępu. W postępowaniu sądowym, na wniosek osoby doznającej przemocy domowej sąd może udzielić zabezpieczenia poprzez przedłużenie lub zmodyfikowanie wydanych przez Policję zakazów.

W wypadku, gdy osoba stosująca przemoc domową nie stwarza zagrożenia dla życia lub zdrowia członków rodziny, ale swoim zachowaniem nęka bliską osobę za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność, sąd może również wydać zakaz kontaktowania się przez nią z pokrzywdzonym.

W celu zagwarantowania prawidłowej realizacji zakazu wstępu w ustawie został nałożony obowiązek zawiadomienia dyrektora szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej, artystycznej, do której uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, osoby zarządzającej obiektem sportowym, w którym ta osoba uprawia sport lub pracodawcę tej osoby, o wydanym zakazie wstępu.

Mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony dzieci, zarówno w wypadku, gdy są bezpośrednio dotknięte przemocą domową, jak i gdy są świadkami takich zachowań wobec swoich najbliższych, wprowadzono obowiązek zawiadomienia właściwego sądu opiekuńczego o stosowaniu przemocy wobec dzieci. Sąd będzie musiał wówczas wnikliwie zbadać sytuację dzieci i wszcząć odpowiednie postępowania opiekuńcze, aby je chronić.

Osoba dotknięta przemocą domową może również skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o *nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej* (Dz. U. z 2021 r. poz. 945). Nieodpłatna pomoc prawna kierowana jest do osób, które borykają się z problemem prawnym. Profesjonalny prawnik (adwokat, radca prawny, aplikant adwokacki lub radcowski) w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej wskaże zainteresowanym osobom, jakie są ich prawa i obowiązki oraz sposób rozwiązania ich problemu prawnego. Profesjonalny prawnik może także udzielić pomocy zainteresowanym przy sporządzeniu odpowiednich pism procesowych. Nieodpłatna pomoc prawna kierowana jest do wszystkich obywateli, którzy nie mają możliwości

opłacenia kosztów usługi prawnika. Porady udzielane są w ponad 1500 punktach w całej Polsce – w każdym powiecie. Zainteresowany obywatel może z niej skorzystać w najbardziej dogodnym dla niego miejscu w Polsce. Informacje dotyczące warunków i możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wszyscy pokrzywdzeni mogą skorzystać również z pomocy Funduszu Sprawiedliwości. Fundusz Sprawiedliwości jest funduszem celowym, ukierunkowanym na pomoc osobom pokrzywdzonym i świadkom, przeciwdziałanie przestępczości oraz pomoc postpenitencjarną. Dysponentem Funduszu Sprawiedliwości jest Minister Sprawiedliwości. Fundusz Sprawiedliwości został utworzony na podstawie art. 43 ustawy Kodeks Karny Wykonawczy z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 127 z późn. zm.). Środki z Funduszu Sprawiedliwości są przyznawane dla osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz osób dla nich najbliższych, w szczególności na pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną. Chcąc otrzymać pomoc z Funduszu Sprawiedliwości należy zgłosić się do jednej z placówek, która realizuje zadania Funduszu. Lista takich placówek jest dostępna na stronie internetowej Funduszu Sprawiedliwości.

Przez całą dobę działa także ogólnokrajowa telefoniczna Linia Pomocy Pokrzywdzonym: +48 222 309 900. Dzięki niej można szybko i anonimowo uzyskać poradę psychologiczną i prawną oraz umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski.

Ustosunkowując się do postulatu szkoleń, uprzejmie informuje, że zgodnie z art. 82a ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 334) sędziowie są zobowiązani stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego w celu uzupełnienia specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych. Kształcenie i doskonalenie kadr sądów powszechnych i prokuratury jest celem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (dalej w skrócie jako: „KSSiP”) utworzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2009 r. o *Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.; dalej: „u.k.s.s.p.”) i będącej jednostką nadzorowaną przez Ministra Sprawiedliwości zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych

podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych (M. P. z 2023 r. poz. 60).

Równocześnie wymaga wyjaśnienia, że co do zasady szkolenia zawodowe i inne formy doskonalenia zawodowego kadr sądów powszechnych i prokuratury odbywają się zgodnie z rocznym harmonogramem działalności szkoleniowej, który uwzględnia potrzeby szkoleniowe zgłaszane przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, Krajową Radę Sądownictwa, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, prezesów sądów apelacyjnych oraz prokuratorów regionalnych (por. art. 15 ust. 2 pkt 6, art. 15a ust. 1, art. 15b ust. 1 u.k.s.s.p.). Problematyka sytuacji dziecka w konflikcie związanym z rozstaniem rodziców oraz przyczyn trudności w realizacji kontaktów z dzieckiem, a także skutecznych sposobów przeciwdziałania tym trudnościom stanowi przedmiot szkoleń prowadzonych przez KSSiP w 2024 r.

Mając na uwadze to, że zagadnienie braku realizacji kontaktów niesie ze sobą trudne przeżycia zarówno dla dziecka jak i jego rodziców, Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury prowadzi szereg szkoleń z obszaru przeciwdziałania przemocy i pozycji dziecka w konflikcie między jego rodzicami. Poniżej przedstawiam kilka tematów szkoleń prowadzonych w latach 2021 – 2023:

- szkolenie K23/21 pt. „Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece popełniane na szkodę małoletniego pokrzywdzonego - wybrane zagadnienia”.
- szkolenie K32/21 pt.: „Sytuacja dziecka w konflikcie okołorozwodowym rodziców - aspekty cywilne i karne.”
- szkolenie K35/21 pt.: „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”.
- szkolenie U24/21 pt.: „Udział kuratora sądowego przy kontaktach rodziców z dzieckiem. Praca z rodziną dotkniętą problemem przemocy”.
- szkolenie W7/22 pt.: „Kryzysy psychiczne dzieci i młodzieży jako konsekwencja doświadczenia przemocy”.
- szkolenie KR2/23 pt.: „Rola kuratora rodzinnego w rozwiązywaniu problemów dzieci.”

Odnosnie postulatu szkolenia kuratorów, wskazać należy, że kuratorzy sądowi, w myśl art. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *o kuratorach sądowych* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1095 t.j.), zwanej dalej: „u.k.s.”, to zawodowi kuratorzy sądowi oraz społeczni kuratorzy sądowi.

Kuratorzy zawodowi również są ustawowo obowiązani stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego (art. 10 ust. 1 u.k.s.). Kuratorzy zawodowi niejednokrotnie z własnej inicjatywy i we własnym zakresie podejmują studia podyplomowe lub uczestniczą w szkoleniach wspierających ich pracę zawodową. Niemniej jednak w myśl art. 10 ust. 2 u.k.s. to pracodawca kuratora zawodowego, w ramach posiadanych środków finansowych, jest obowiązany zapewnić kuratorowi zawodowemu warunki i środki finansowe do realizacji obowiązku podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Szkolenia dla kuratorów zawodowych organizowane są na poziomie sądów rejonowych lub okręgowych, a w myśl art. 37 ust. 2 pkt 11 u.k.s. uprawnionym, ale i zobowiązanym do organizowania szkoleń dla kuratorów zawodowych jest kurator okręgowy. Kurator okręgowy jako organ nadzorujący pracę kuratorów jest najbardziej zorientowany w potrzebach szkoleniowych kuratorskiej służby sądowej w okręgu, dlatego to on dopasowuje tematykę szkoleń do bieżących potrzeb kuratorów.

Należy także wskazać, że podmiotem uprawnionym dla organizacji szkoleń i doskonalenia zawodowego kuratorów zawodowych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych jest Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o *Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury*, Dz.U. z 2022 r. poz.217 t.j.). Szkolenia te odbywają się zgodnie z rocznym harmonogramem działalności szkoleniowej. Natomiast propozycje tematów szkoleń dla kuratorów zawodowych są corocznie przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji składane i stanowią podstawę opracowania założeń harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na rok następny.

Regularnym szkoleniom podlegają także kuratorzy społeczni. Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 8 u.k.s. przeprowadzanie szkoleń kuratorów społecznych należy do zadań kierowników zespołów, w których kuratorzy społeczni swoje zadania wykonują.

Dodatkowo należy wskazać, że zawodowi kuratorzy rodzinni i dla dorosłych, wykonując obowiązki i uprawnienia w zakresie nadzorów i dozorów, są obowiązani do udzielania pomocy kuratorom społecznym, zwłaszcza poprzez udzielanie instruktażu w zakresie metod i form pracy oraz organizowanie dla nich szkoleń [odpowiednio §5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w *sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 989 t.j.) oraz §19 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie sposobu i trybu wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych (Dz.U. z 2016 r. poz.969)].

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Świeboda-Miśkiewicz

Zastępca Dyrektora - Sędzia

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

/podpisano elektronicznie/